заўтра». Навуковец запатрабаваны на тэлебачанні, радыё, дзе асаблівую цікавасць выклікаюць яго расповеды пра абставіны падзей Другой сусветнай і Вялікай Айчыннай войнаў.

Выключнай рысай выкладчыка і навукоўца з'яўляецца яго добрасумленнасць, адданасць справе жыцця, памножаныя на відавочную любоў і павагу да сваіх вучняў. А яны, вучні, штораз вяртаюць настаўніку сваю ўдзячнасць не толькі за набытыя веды, але і за прыклад таго, якім павінен быць педагог.

Больш за тое, усе без выключэння калегі Івана Апанасавіча – а многія з іх лічаць яго сваім настаўнікам – не менш за студэнтаў удзячныя яму за відавочныя прыклады вернасці музе Кліа і чалавечай шчырасці, шчодрасці, сумленнасці ва ўсім. Калектыў гістарычнага факультэта, калегі па кафедры гісторыі Расіі зычаць юбіляру моцнага здароўя, працягу плённага спазнання таямніц мінулага!

А. А. Яноўскі,
кандыдат гістарычных навук, прафесар

Міхаіл Фёдаравіч ШУМЕЙКА

Mihail Fiodaravich SHUMEIKA

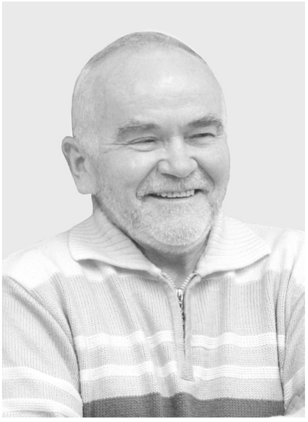

Споўнілася 65 гадоў кандыдату гістарычных навук, дацэнту, дацэнту кафедры крыніцазнаўства БДУ Міхаілу Фёдаравічу Шумейку.

Нарадзіўся М. Ф. Шумейка 20 жніўня 1952 г. у в. Верхняя Злобінка Почапскага раёна Бранскай вобласці (Расія). Па заканчэнні сярэдняй школы ў 1969 г. паступіў на факультэт архіўнай справы Маскоўскага дзяржаўнага гісторыка-архіўнага інстытута (МДГАІ). Міхаіл Фёдаравіч Шумейка – вучань выдатнага навукоўца Сігурда Отавіча Шміта, знаёмства з якім не толькі шмат у чым прадвызначыла навуковы шлях юбіляра, але і стала для яго каштоўным асабістым здабыткам. Пасля паспяховага заканчэння адной з найлепшых устаноў вышэйшай адукацыі Савецкага Саюза ў 1974 г. малады гісторык-архівіст вярнуўся на Браншчыну, дзе непрацяглы час працаваў старшым навуковым супрацоўнікам Дзяржаўнага архіва Бранскай вобласці. У 1974–1975 гг. служыў у Савецкай арміі. У 1976 г. заняў пасаду старшага навуковага супрацоўніка Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Кастрычніцкай рэвалюцыі БССР, а ў 1977 г. – супрацоўніка Галоўнага архіўнага ўпраўлення пры Савеце Міністраў БССР.

З 1977 г. навучаўся ў аспірантуры МДГАІ па спецыяльнасці «Крыніцазнаўства, гістарыяграфія, метады гістарычнага даследавання». У 1980 г. абараніў кандыдацкую дысертацыю на тэму «Из истории выявления и собирания документов революционного движения в России второй половины XIX – начала XX в. (по материалам архива В. Я. Богучарского)».

У 1977–1991 гг. Міхаіл Фёдаравіч працаваў у Інстытуце гісторыі партыі пры ЦК КПБ (з кастрычніка 1990 г. – Інстытут гісторыка-палітычных даследаванняў КПБ). Калі ў 1991 г. на базе гэтай установы быў створаны Беларускі навукова-даследчы цэнтр дакументазнаўства і рэтраінфармацыі (сёння – Беларускі навукова-даследчы інстытут дакументазнаўства і архіўнай справы (БелНДІДАС)),

М. Ф. Шумейка стаў намеснікам дырэктара гэтай наваствоpанай навуковай установы. Міхаіл Фёдаравіч і сёння не перарывае сувязі з БелНДІДАС, працуючы там вядучым навуковым супрацоўнікам.

З 1995 г. М. Ф. Шумейка пачаў выкладаць на гістарычным факультэце БДУ (з 1997 г. – на пастаяннай аснове) на пасадах дацэнта кафедры крыніцазнаўства, намесніка загадчыка кафедры крыніцазнаўства. У 2007 г. Міхаілу Фёдаравічу нададзена вучонае званне дацэнта. У 1990-я гг. ён быў адным з арганізатараў і нязменным куратарам падрыхтоўкі гісторыкаў-архівістаў на гістарычным факультэце БДУ. На пачатку 2000-х гг. М. Ф. Шумейка актыўна ўдзельнічаў у стварэнні дакументазнаўчага аддзялення на гістарычным факультэце. Юбілярам распрацаваны шэраг агульных і спецыяльных курсаў для студэнтаў розных спецыяльнасцей, падрыхтавана некалькі падручнікаў па архівазнаўстве і археаграфіі. Акрамя таго, М. Ф. Шумейка чытае курсы «Археаграфія», «Замежная археаграфія», «Архіўная рэстытуцыя» для студэнтаў першай ступені і курс «Сучасныя праблемы дакументазнаўства і архівазнаўства» для магістрантаў.

Важным напрамкам дзейнасці Міхаіла Фёдаравіча з’яляецца практычная археаграфія. З моманту стварэння ў 1999 г. у Беларусі Археаграфічнай камісіі ён актыўна ўдзельнічае ў яе працы. Сёння Міхаіл Фёдаравіч – старшыня Бюро Археаграфічнай камісіі Дэпартамента па архівах і справаводстве Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь. Непасрэдна юбілярам або з яго ўдзелам падрыхтаваны цэлы шэраг дакументальных публікацый: «По воле народа. Из истории образования Белорусской ССР и создания Коммунистической партии Белоруссии» (1988), «Документальные памятники Советской Белоруссии» (1990), «Архіўная справа на Беларусі ў дакументах і матэрыялах (1921–1995 гг.)» (1996), «Первая всебелорусская конференция архивных работников, 12–15 мая 1924 г.» (1999), «1 января 1919 года: Временное рабоче-крестьянское советское правительство Белоруссии» (2005), «Памяць і слава: Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт у гады Вялікай Айчыннай вайны. 1941–1945» (2005), «Памяць і слава: Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. 1921–1941» (2006), «Памяць і слава: Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. 1945–1961» (2009), «Памяць і слава: Першы рэктар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта – Уладзімір Іванавіч Пічэта» (2011), «Из истории архивов в Беларуси (1860-е гг. – 1960 г.)» (2015) і інш.

У кола асноўных навуковых інтарэсаў М. Ф. Шумейкі ўваходзяць архівазнаўства, археаграфія, крыніцазнаўства, палітычная і ваенная гісторыя Новага і Навейшага часу, пытанні захавання і выкарыстання гісторыка-культурнай спадчыны. Міхаіл Фёдаравіч з’яўляўся кіраўніком шэрагу навуковых праектаў як у рамках дзяржаўных праграм навуковых даследаванняў, так і па лініі Беларускага рэспубліканскага фонда фундаментальных даследаванняў. Ён аўтар каля 600 публікацый, у тым ліку некалькіх манаграфій: «Собрать рассеянное: о реституции белорусских архивов в прошлом и настоящем» (1997), «Архивист и археограф Дмитрий Иванович Довгялло» (2002), «Белорусская археография в XIX–XX вв. (проблемы теории, истории, методики)» (2007), «Исторические и правовые аспекты реституции белорусских архивов» (2013). Прыемна адзначыць, што калі трымаеш у руках навуковае выданне, падрыхтаванае Міхаілам Фёдаравічам ці пад яго рэдакцыяй, можаш быць упэўненым у тым, што работа выканана на самым высокім навуковым узроўні.

Юбіляр не толькі сам актыўна займаецца навукай, але і ўцягвае ў даследчую работу моладзь, выступаючы навуковым кіраўніком дыпломных работ, магістарскіх і кандыдацкіх дысертацый. Міхаіл Фёдаравіч падрыхтаваў чатырох кандыдатаў гістарычных навук (Ю. У. Несцяровіч, В. С. Іванова, Т. Д. Герновіч, В. В. Урублеўскі), вялікая праца праводзіцца ім і пры экспертызе дысертацый.

Акрамя таго, М. Ф. Шумейка – член савета гістарычнага факультэта БДУ, удзельнік працы вучэбна-метадычных аб’яднанняў па гуманітарнай адукацыі і адукацыі ў галіне кіравання, член вучоных саветаў БелНДІДАС, Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі. З’яўляўся членам экспертнай групы Камісіі пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь па выяўленні, вяртанні, сумесным выкарыстанні і ўвядзенні ў навуковы і культурны ўжытак нацыянальных культурных каштоўнасцей, якія апынуліся за межамі Беларусі.

Міхаіл Фёдаравіч з’яўляецца членам рэдакцыйных калегій шэрагу айчынных і замежных навуковых часопісаў і зборнікаў – «Часопіс Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Гісторыя», «Архівы і справаводства», «Беларускі археаграфічны штогоднік», «Пам’ятки: археографічний щорічник», «Архіварыус» (зборнік навуковых паведамленняў і артыкулаў) і інш.

За дасягненні ў навуковай, педагагічнай і грамадскай дзейнасці адзначаўся разнастайнымі ўніверсітэцкімі, галіновымі і ведамаснымі ўзнагародамі, у тым ліку – нагруднымі знакамі «Ганаровы архівіст Беларусі» і «Выдатнік адукацыі». Міхаіл Фёдаравіч не проста прызнаны навуковец, вядомы як у Беларусі, так і за яе межамі, ён сапраўдны інтэлігент. У паўсядзённым жыцці гэта прыязны і добразычлівы чалавек, заўсёды здольны падтрымаць, даць добрую параду. Выключны прафесіяналізм і высокія чалавечыя якасці – падмурак аўтарытэту і павагі, якімі Міхаіл Фёдаравіч заслужана карыстаецца сярод навукоўцаў і студэнтаў. Калегі і сябры шчыра віншуюць Міхаіла Фёдаравіча з юбілеем і жадаюць яму здароўя, шчасця, дабрабыту, натхнення і новых здзяйсненняў.

С. М. Ходзін,
кандыдат гістарычных навук, дацэнт
А. М. Назаранка,
старшы выкладчык кафедры крыніцазнаўства